

Noordse kusten III

Achter de hoge rug van Noorwegen

Windkracht 4 is hier al heel behoorlijk. Toen we enkele dagen geleden met een magere windkracht 5 uit het Zuidoosten in een piepklein haventje aankwamen, was het eerste dat de vrouwelijke havenmeester zei: "Välkommen till Järnäs, rough seas outside!" De golven waren lang en regelmatig en nog geen meter hoog. Ze zijn hier niet veel gewend, of beter gezegd: ze zijn verwend, gezegend met een mild klimaat, veilig achter de hoge rug van Noorwegen en hun eigen eindeloze heuvels en wouden.

Depressies bereiken de Botnische Golf niet of zijn inmiddels zo ver afgezwakt dat ze niet veel kwaad meer kunnen. 's Zomers heel veel zonuren en weinig wind en regen zijn het resultaat. Als we weer terug zijn in ons eigen koude kikkerland met zijn onbeschutte Noordzeekust, de korte venijnige golven en gemiddeld één Beaufort meer dan hier, dan zullen we nog wel eens met weemoed terugdenken aan de Västerbotten.

Maar alles heeft zijn keerzijde. Vandaag een kille dag in Ratan, ruim 30 km boven Umeå. Boven het water van de natuurlijke haven hangt een natte deken. Het lijkt alsof het vandaag niet echt licht wil worden. De naaldbomen aan de overkant van de haven

staan er druilerig bij. De temperatuur zal niet boven de 12° Celsius komen. Om wat beweging te hebben, lopen we over de onverharde weg naar de camping. Van achter de bomen klinkt het zachte geruis van de branding. Op een veld ter grootte van twee flinke voetbalvelden staat een caravan - in een hoek een roodbruin houten huisje, het hûske, zoals ze in Friesland zeggen. Geen leven te bekennen. Teruglopend worden we gevonden door de muggen. Met slechts een paar beten komen we er genadig vanaf. Volgende keer onze anti-mug niet vergeten! Binnen in de kajuit verzamelt zich water op de vloer. Het zeewater is zo koud dat de vochtige lucht in de kajuit op de romp condenseert en naar beneden loopt. Op deze dag waarop het eerder zo schitterend en helverlichte landschap plaatsmaakt voor waterkou en donkerte kan ik een lichte zwaarmoedigheid niet onderdrukken. Wat moet het verschrikkelijk zijn om hier lange donkere winters door te brengen!

Een oninteressante kust

We liggen in de kleine haven van Sikeå. Nu ja, *haven*: het is niet meer dan een dammetje achterin de kleine fjord dat de deining uit het zuidoosten moet breken. Als het niet al te hard waait, zoals nu, dan werkt het prima. Meerdere mensen hebben ons gezegd dat het gebied tussen de Höga Kusten en Skellefteå, niet interessant is. En, als je veel scheren en romantische ankerplaatsen verwacht, dan klopt dat ook. De kust biedt slechts een paar haventjes, de meeste zonder bijbehorend dorpje en ook zonder gezellige horeca of ander vertier. Sanitair, water en stroom, daarmee moet je het doen. Havengeld graag gepast achterlaten in een grijze brievenbus. Omdat we victualiën nodig hebben, lopen we eerst drie kwartier naar een bushalte en rijden daarna mee naar het dorp. Na de boodschappen - bepakt en bezakt als we zijn - nemen we een taxi terug; wel een paar uur van tevoren bestellen. Langs de weg hier en daar lelijke happen uit het bos. Grote machines hebben meedogenloos eeuwenoude bomen omgelegd. Scandinavië heeft vele miljarden bomen. De wouden worden deels geëxploiteerd op eenzelfde manier als andere landen olie- en gasvelden exploiteren, voor eigen gebruik en voor grootschalige export. Mooi is anders.

Toch genieten we hier. Het is nóg stiller dan we al gewend waren. Vanuit zee biedt de grillige kust met haar vele inhammen en ondiepe fjorden, de lage heuvels in de verte, een dromerige aanblik. Boven land zien we hoge stapelwolken. Eindeloze zuidenwinden brengen ons steeds wat verder noordelijk. 's Avonds kijk ik vanuit de kuip over het water, het riet aan de kant en de bossen daarachter. Kleine rimpelingen in het water tikkelen en tokkelen onder het achterschip. De zon gaat bloedrood onder in het noordnoordwesten, om iets meer dan twee uur later weer op te komen in het noordnoordoosten. Ik luister naar *Aftonen* van de Zweedse componist Hugo Alfvén ([VOCES8: Aftonen by Hugo Alfvén \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=VOCES8)). Zijn muziek past wondermooi bij de verstilde en harmonische omgeving.

De volgende ochtend word ik aangesproken door een bejaarde man uit Stockholm. Hij vindt ons bootje mooi. De man heeft hier een zomerhuis en verontschuldigt zich dat het hier zo stil is. Als ik zeg dat dat juist één van de dingen is waarvan wij zo genieten, breekt zijn oude gelaat open. Zijn ogen stralen. Ik geloof dat we elkaar begrijpen.

Op weg naar Skellefteå zien we al van verre het fabriekscomplex van Rönnskär. Mooi is het niet, maar men heeft toch geprobeerd om het landschappelijk goed in te passen; de loodsen en gebouwen hebben de steenrode kleur van de traditionele houten huizen die

je overal in Zweden tegenkomt. Ik moet denken aan het enorme, groen geverfde, complex van Google naast onze A7. *Boliden Rönnskär* in Skelleftehamn produceert, naar eigen zeggen, koper met een extreem lage CO₂-voetafdruk en is wereldleider in het recyclen van elektronische apparatuur. Dat vergoedt de forse horizonvervuiling enigszins. Onze boot is afgeladen met elektronica: twee laptops, een iPad, twee telefoons, twee e-books, een fototoestel, een filmcamera, radar en nog zo wat. Niet zeuren dus, en zó lelijk is het nu ook weer niet. Misschien - om nog maar eens een stelling te poneren die neef Steven zou hebben geïnteresseerd - is het zelfs wel zo dat in de beleving van mensen *aesthetics follows function*.

In de nauwe Gästhamn moeten we *bows to* met een achteranker aanleggen. Bij gebrek aan een ankervoorziening op de spiegel, betekent dit de nodige voorbereidingen. Het tweede anker moet uit een opbergplek onder één van de kajuitbanken worden opgegraven. De lijn moet worden vastgemaakt, een gewichtje (halter van 3 kg) aan de lijn om de lijn goed te laten zakken en veren en dan op de juiste plek het anker overboord. Niet te dichtbij, want anders houdt het niet. Niet te ver weg, want anders is de lijn te kort. Onder een hoek van 90° met de steiger, want anders kom je scheef te liggen. Hoewel het allemaal wonderwel goed lukt, verhalen we tegen middernacht de boot toch nog naar een inmiddels vrijgekomen box. Gezien de harde wind die wordt voorspeld, voelt dat toch veiliger.